Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Lisäselvitys

Hallitusneuvos Jarmo Tiukkanen
Työvoiman maahanmuutto- ja kotoutumisyksikkö

6.10.2026

VN/12/2026
VN/12/2026-TEM-96

HE 79/2026 vp

Hallintovaliokunta

TEM lisätiedot HE 79/2026 - HaV

Työ- ja elinkeinoministeriö toimittaa vielä tänään 6.10.2026 olleen vastinekuulemisen jälkeen lisäselvityksen HE 79/2026 vp:n käsittelyyn liittyen.

Valiokunnassa oli pohdittu sitä, onko esityksen sisältävä tutkija- ja opiskelijalain 12 §:n 1 momentin 2 kohta mahdollista siirtää saman pykälän 2 momenttiin. Näin siksi, että 1 momentissa säädetään ehdottomasta sanamuodosta *”on peruutettava”* ja 2 momentissa enemmän harkintavaltaa osoittavasta muodosta *”voidaan peruuttaa”.*

Koska sääntely perustuu tutkija- ja opiskelijadirektiiviin, on tarkasteltava, mitä sen 4 artiklan 2 kohdassa säädetään suotuisammista säännöksistä:

> 4 artikla
>
> *Suotuisammat säännökset*
>
> 1. a) Tämä direktiivi ei estä soveltamasta suotuisampia säännöksiä, jotka sisältyvät:
>
> kahden- tai monenvälisiin sopimuksiin, joita unioni tai unioni ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet yhden tai useamman kolmannen maan kanssa; tai
>
> b) kahden- tai monenvälisiin sopimuksiin, joita yksi tai useampi jäsenvaltio on tehnyt yhden tai useamman kolmannen maan kanssa.
>
> 2. Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen hyväksyä tai pitää voimassa 10 artiklan 2 kohdan a alakohdan sekä 18, 22, 23, 24, 25, 26, 34 ja 35 artiklan osalta säännöksiä, jotka ovat tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien kolmansien maiden kansalaisten kannalta suotuisampia.

On huomattava, että direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa ei mainita 21 artiklaa, jossa säädetään oleskeluluvan peruuttamisesta ja uuden luvan myöntämättä jättämisestä ja joka vastaa kansallisessa sääntelyssä tutkija- ja opiskelijalain 12 §:ää ja sen rakennetta. Direktiivissä ei siten ole ajateltu, että tuosta voisi kansallisesti toisin säätää. Merkitystä lienee sillä, että EU-jäsenvaltioissa sääntelyn tältä osin halutaan olevan samanlaista ilman kansallisia poikkeamia.

On myös huomattava, että tälläkin hetkellä toimeentuloedellytyksen (tutkija- ja opiskelijalain 7 §) tulee olla kunnossa ja ulkomaalaislain 39 §:ää soveltaen vain tilapäinen turvautuminen toimeentulotukeen on sallittua, jolloin lain 12 §:n 1 momentin 1 kohta on sisältänyt myös toimeentuloon liittyvät seikat, ml. toimeentulotukeen turvautuminen. Koska mainitussa 1 kohdassa säädetään, että *”Edellä 6, 6 a, 7, 7 a, 8, 8 a, 9, 9 a tai 10 §:ssä säädetyllä perusteella myönnetty*

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Työ- ja elinkeinoministeriö				
PL 32 00023 Valtioneuvosto	Aleksanterinkatu 4 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.tem@gov.fi www.tem.fi

oleskelulupa on peruutettava tai jätettävä uusimatta, jos: 1) kolmannen maan kansalainen ei enää täytä mainituissa pykälissä säädettyjä edellytyksiä”, se sisältää kaikki oleskeluluvan myöntämisen edellytykset. Olisi epäloogista, jos toimeentuloedellytyksen osalta säädettäisiin joltain osin 2 momentissa, koska jos opiskelija hakisi toimeentulotukea, olisi se indisio jonkinasteisesta toimeentulo-ongelmasta. On lisäksi huomattava, että opiskelijalla tulee olla vakuutus turvanaan siltä varalta, että opiskelijalla olisi jotain terveysongelmia, tästä säädetään direktiivin edellyttämällä tavalla tutkija- ja opiskelijalain 7 §:n 3 momentissa: *”Oleskeluluvan myöntäminen edellyttää lisäksi, että kolmannen maan kansalaisella on vakuutus, joka kattaa sairaanhoidon kustannukset. Jos opintojen arvioitu kesto on vähintään kaksi vuotta, riittävää on, että vakuutus kattaa lääkekustannukset.”*

Esityksen tavoitteena on ennen kaikkea lähettää viesti siitä, ettei opiskelijoiden haluta tulevan maahan väärin perustein ja tiedoin ja joutuvan toimeentulo- tai muihin ongelmiin. Sääntely toimisi vastapainona ulkomailla tapahtuvalle vilpillisten agenttien ja muiden tahojen toiminnalle houkutella opiskelijoita Suomeen väärin tiedoin. Kuten on tullut monta kertaa esille, valtaosalla opiskelijoita ei ole ongelmia ja toimeentulotukeen liittyvät tutkinnat ovat harvassa, ehdotus on, että esityksen 12 §:n 1 momentin 2 kohta säilyisi ennallaan, eikä sitä siirrettäisi – direktiivin sääntelystä johtuen – pykälän 2 momenttiin.

Sen sijaan, että 12 §:n 1 momentin 2 kohta siirrettäisiin 2 momenttiin, keinona voisi olla, erityisesti kun esillä on erityisesti ollut huoli lapsen edun huomioimisesta päätösharkinnassa, tarkentaa saman pykälän 4 momenttia siten, että siinä säädettäisiin selkeämmin ja näkyvämmin lapsen edun huomioon ottamisesta seuraavasti:

> Edellä 1–3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on otettava huomioon tapauksen erityiset olosuhteet kokonaisuudessaan ja noudatettava suhteellisuusperiaatetta. Lisäksi 1 momentin 2 kohtaa sovellettaessa oleskelulupaa ei saa peruuttaa tai uutta oleskelulupaa jättää myöntämättä, jos lapsen etu sitä vaatii.

Näin säätäen lapsen etu tulisi paremmin huomioiduksi kaikissa tilanteissa, oli hän sitten alaikäinen yksin tullut opiskelija tai opiskelijavanhempansa mukana tullut perheenjäsen. Samalla näin säätäen momentin säännöskohtaiset perustelut edelleen pätisivät ja ottaisivat huomioon siinä mainittuja tilanteita arvioida säännöstä. On vielä todettava, että oikeusministeriö ei ole nähnyt juridista ongelmaa siinä, että 1 momentin ehdottoman sääntelyn osalta säädettäisiin kokonaisharkinnasta, suhteellisuusperiaatteesta ja lapsen edun huomioimisesta.

Lisäksi toimeentuloedellytystä koskevaa ehdotusta eli 7 §:n 4 momenttia voisi vielä tarkentaa seuraavasti:

> Kolmannen maan kansalaisen toimeentulon on oltava turvattu ulkomaalaislain 39 §:n mukaisesti koko oleskeluluvan voimassaolon ajan kuitenkin niin, että sen 3 momenttia ei sovelleta siltä osin kuin siinä säädetään mahdollisuudesta tilapäisesti turvautua toimeentulotukeen.

Tämä ehdotus ilmaisisi selkeästi, mistä esityksessä on kyse, mutta varmistaisi sen, että ulkomaalaislain 39 §:ää muilta osin sovellettaisiin jatkossakin ja näin varmistettaisiin sääntelyn yhdenmukaisuutta muun maahanmuuttolainsäädännön kanssa.